

میوه جدید برجام

فشار آمریکا به اروپا برای استفاده از مکانیسم ماشه بار دیگر ضعف‌های بزرگ برجام را نشان داد، دولت چه راه‌حلی برای مقابله دارد؟

از امروز یعنی روزهای میانه‌ماه می تا ۱۸ اکتبر آینده یعنی زمان انقضای محدودیت‌های تسلیحاتی ایران در قطعنامه ۲۲۳۱ سازمان ملل، یعنی همان روزی که تحریم‌های شورای امنیت پایان می‌یابد؛ کمتر از پنج‌ماه فرصت باقی مانده و ایالات‌متحده در تکاپو برای جلوگیری از تعلیق دائمی تحریم‌های تسلیحاتی ایران است. در این بین در پیش بودن انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا اهمیت این ماجرا را دوچندان کرده است چراکه دونالد ترامپ گمان می‌کند چنین اقدامی می‌تواند از جمله برگ‌های برنده وی در انتخابات باشد، مخصوصاً اینکه طی دو سال گذشته خروج از برجام، کارزار اقتصادی فشار حداکثری و حتی اقدام به تور نتوانسته ترامپ را به خواسته‌های اصلی خود یعنی مذاکره مجدد و توافق جدیدی با ایران هدایت کند.

در این شرایط آمریکایی‌ها تمام تلاش خود را معطوف به یافتن ابزاری برای جلوگیری از اتفاق اکتبر کرده‌اند و هرچه در توان دارند به میدان آورده تا تحریم‌های تسلیحاتی ایران تعلیق نشود. شاید پرسید آمریکا که می‌تواند به‌تنهایی تحریم‌های اقتصادی سنسگینی را به‌صورت یکجانبه علیه ایران اعمال کند بدون آنکه ابزاری در شورای امنیت سازمان ملل و حمایتی از جانب کشورهای جهان داشته باشد، چینی‌زایی به‌چنین تمثیدی دارد؟ پاسخ پیچیده نیست، واقعیت آن است که ایالات‌متحده پس از دو سال ناکامی اولاً اثر روانی و رسانه‌ای برداشته شدن چنین تحریمی را یک چالش بزرگ برای کارآمدی فشار حداکثری می‌داند و احساس می‌کند در چنین وضعیتی ممکن است شکست بزرگ و دائمی فشار حداکثری فراهم آید و حتی چنین ابزاری از دست کاسخ‌فید برای اعمال درخصوص کشورهای دیگر هم خارج شود. دومین علت هم بدان حساسیت ویژه ترامپ به برجام و ایران است و اینکه ممکن است این اتفاق او را در انتخابات آتی بیش از گذشته در موضع ضعف قرار دهد. حالا آمریکایی‌ها دو مسیر مشخص را برای قانونی کردن تحریم‌های تسلیحاتی ایران در شورای امنیت سازمان ملل پس از ماه اکتبر در پیش گرفتند، اولین



اقدام آنها همانی بود که حدود دو هفته پیش در صحن شورای امنیت ساماندهی شد و نمایندگان این کشور پیش‌نویسی از یک قطعنامه فصل هفتمی را درخصوص تمدید تحریم‌های تسلیحاتی ایران میان اعضای این شورا توزیع کردند که البته مورد استقبال کشورهای مختلف واقع نشد و همچنان معلوم نیست که آمریکایی‌ها بتوانند از آن به‌عنوان یک ابزار فشار استفاده کنند. در جریان این بحث، آنها بسیار نگران وتوی چین یا روسیه روی چنین قطعنامه‌ای هستند و لذا تلاش می‌کنند تا پیش از زمانی که استفاده از این قطعنامه تنها ابزار باقی مانده باشد، روسیه و چین را مجاب به کنار آمدن با یک توافق سیاسی با ایالات متحده و نهایتاً کوتاه آمدن از برجام کنند. نکته مهم اینجاست که آمریکایی‌ها پس از توزیع پیش‌نویس این مسیر را متزلزل تر از آن دیدند که به‌سادگی هدف‌شان را محقق کند و حالا به‌نظر می‌رسد به‌سیر اخیر روند و گمان کردند می‌توانند از حق نداشته خود در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ برای تمدید تحریم‌های ایران، استفاده کنند. براین‌ها، مسوول میز ایران در وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته طی یادداشتی

اقدام آنها همانی بود که حدود دو هفته پیش در صحن شورای امنیت ساماندهی شد و نمایندگان این کشور پیش‌نویسی از یک قطعنامه فصل هفتمی را درخصوص تمدید تحریم‌های تسلیحاتی ایران میان اعضای این شورا توزیع کردند که البته مورد استقبال کشورهای مختلف واقع نشد و همچنان معلوم نیست که آمریکایی‌ها بتوانند از آن به‌عنوان یک ابزار فشار استفاده کنند. در جریان این بحث، آنها بسیار نگران وتوی چین یا روسیه روی چنین قطعنامه‌ای هستند و لذا تلاش می‌کنند تا پیش از زمانی که استفاده از این قطعنامه تنها ابزار باقی مانده باشد، روسیه و چین را مجاب به کنار آمدن با یک توافق سیاسی با ایالات متحده و نهایتاً کوتاه آمدن از برجام کنند. نکته مهم اینجاست که آمریکایی‌ها پس از توزیع پیش‌نویس این مسیر را متزلزل تر از آن دیدند که به‌سادگی هدف‌شان را محقق کند و حالا به‌نظر می‌رسد به‌سیر اخیر روند و گمان کردند می‌توانند از حق نداشته خود در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ برای تمدید تحریم‌های ایران، استفاده کنند. براین‌ها، مسوول میز ایران در وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته طی یادداشتی

اقدام آنها همانی بود که حدود دو هفته پیش در صحن شورای امنیت ساماندهی شد و نمایندگان این کشور پیش‌نویسی از یک قطعنامه فصل هفتمی را درخصوص تمدید تحریم‌های تسلیحاتی ایران میان اعضای این شورا توزیع کردند که البته مورد استقبال کشورهای مختلف واقع نشد و همچنان معلوم نیست که آمریکایی‌ها بتوانند از آن به‌عنوان یک ابزار فشار استفاده کنند. در جریان این بحث، آنها بسیار نگران وتوی چین یا روسیه روی چنین قطعنامه‌ای هستند و لذا تلاش می‌کنند تا پیش از زمانی که استفاده از این قطعنامه تنها ابزار باقی مانده باشد، روسیه و چین را مجاب به کنار آمدن با یک توافق سیاسی با ایالات متحده و نهایتاً کوتاه آمدن از برجام کنند. نکته مهم اینجاست که آمریکایی‌ها پس از توزیع پیش‌نویس این مسیر را متزلزل تر از آن دیدند که به‌سادگی هدف‌شان را محقق کند و حالا به‌نظر می‌رسد به‌سیر اخیر روند و گمان کردند می‌توانند از حق نداشته خود در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ برای تمدید تحریم‌های ایران، استفاده کنند. براین‌ها، مسوول میز ایران در وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته طی یادداشتی

اقدام آنها همانی بود که حدود دو هفته پیش در صحن شورای امنیت ساماندهی شد و نمایندگان این کشور پیش‌نویسی از یک قطعنامه فصل هفتمی را درخصوص تمدید تحریم‌های تسلیحاتی ایران میان اعضای این شورا توزیع کردند که البته مورد استقبال کشورهای مختلف واقع نشد و همچنان معلوم نیست که آمریکایی‌ها بتوانند از آن به‌عنوان یک ابزار فشار استفاده کنند. در جریان این بحث، آنها بسیار نگران وتوی چین یا روسیه روی چنین قطعنامه‌ای هستند و لذا تلاش می‌کنند تا پیش از زمانی که استفاده از این قطعنامه تنها ابزار باقی مانده باشد، روسیه و چین را مجاب به کنار آمدن با یک توافق سیاسی با ایالات متحده و نهایتاً کوتاه آمدن از برجام کنند. نکته مهم اینجاست که آمریکایی‌ها پس از توزیع پیش‌نویس این مسیر را متزلزل تر از آن دیدند که به‌سادگی هدف‌شان را محقق کند و حالا به‌نظر می‌رسد به‌سیر اخیر روند و گمان کردند می‌توانند از حق نداشته خود در برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ برای تمدید تحریم‌های ایران، استفاده کنند. براین‌ها، مسوول میز ایران در وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته طی یادداشتی

محمد جهانتیغ، حقوقدان: برجام متقدم بر قطعنامه است

محمد جهانتیغ، حقوقدان و استاد حقوق بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان» اظهارات براین‌ها، مسوول میز ایران در وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته طی یادداشتی

محسن جلیلود، حقوقدان:

تلاش آمریکا خلاف قواعد حقوق بین‌الملل است

محسن جلیلود، حقوقدان، کارشناس حقوق بین‌الملل و استاد دانشگاه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» توضیحاتی را درخصوص تلاش‌های ایالات متحده برای استفاده از قطعنامه ۲۲۳۱ و تمدید تحریم‌های تسلیحاتی ایران ارائه کرد. وی در ابتدای این گفت‌وگو با اشاره به یادداشت منتشر شده از جانب براین‌ها، مسوول میز ایران در وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته طی یادداشتی

یوسف مولایی، استاد حقوق بین‌الملل دانشگاه تهران:

محتمل‌ترین حالت، فعال‌سازی مکانیسم ماشه به نیابت از آمریکا است

نیست. از این رو اگر یک عضو شاکی باشد و مکانیسم ماشه را فعال کند، کار به رای‌گیری برای تداوم تعلیق تحریم‌ها خواهد کشید و اگر یک عضو «شورای امنیت» ناراضی باشد و برخلاف تعلیق تحریم‌های دهد، تحریم‌ها باقی خواهند ماند، لذا از این مسیر است که آمریکا می‌تواند دوباره خود را به برجام پیوند بزند و در آن اثرگذار باشد.

آمریکا به عنوان عضو شورای امنیت امکان دخالت در رای‌گیری‌ها را دارد

با وجود اینکه آمریکا از برجام خارج شده، باز هم امکان حضور در رای‌گیری را دارد؟

بله، طبق ماده‌های ۳۷ و ۲۸ برجام تمامی اعضای شورای امنیت می‌توانند در این خصوص اعلام‌نظر کنند و شما نمی‌توانید به آمریکا به‌عنوان عضو دائم شورای امنیت بگویید در رای‌گیری شرکت نکنند. امکانی برای آنها وجود دارد و روی آن مانور می‌دهند و اصلاً به عضویت در برجام کار ندارند.

منظور این است که کشوری جز آمریکا مکانیسم ماشه را فعال کند و بعدش آمریکا می‌تواند در شورای امنیت درباره موضوع نظر بدهد؟

بله، اگر این موضوع را فعال کنند که از طریق مکانیسم ماده‌های ۳۶ و ۳۷ اقدام کنند و مساله در کمیسیون مشترک برجام و هیات وزیران و هیات مشورتی نتیجه ندهند، آن وقت عضو می‌شاک می‌تواند مساله

جوزپ بورل، مسئول هماهنگ‌کننده سیاست خارجی اتحادیه اروپا:

بورل در گفت‌وگو با رادیو اروپای آزاد با تأکید بر اینکه نمی‌تواند درباره اقدامات احتمالی آمریکا یا سایر اعضای شورای امنیت اظهارنظر کند، گفت: «ولی روشن است که در اظهارات برزیدنت ترامپ و بیانیه ریاست‌جمهوری آمریکا در ماه می گذشته، آنها اعلام کرده‌اند به مشارکت خود در برجام پایان می‌دهند. آمریکا از آن زمان «در هیچ جلسه مربوط به اقدامات در چارچوب این توافق شرکت نکرده است، بنابراین برای ما کاملاً روشن است که آمریکا دیگر یک عضو مشارکت‌کننده در این توافق نیست. با این حال، آمریکا یا هر عضو شورای امنیت سازمان ملل حق دارد درباره تحریم‌های تسلیحاتی ایران «که ابتدا در سال ۲۰۰۷ تصویب شد و بعد در قطعنامه‌های بعدی گسترش یافت» پیشنهاد خود را ارائه کند.»

تونیتر نمایندگان دائم چین در سازمان ملل متحد:

نمایندگان چین در سازمان ملل متحد در توییتری در واکنش به تهدید اخیر آمریکا نوشت: «آمریکا با ترک برجام نتوانست به تعهدات خود در قبال قطعنامه ۲۲۳۱ عمل کند و برای تمدید تحریم تسلیحاتی علیه ایران یا بازگرداندن مکانیسم ماشه حقی ندارد.» در این اظهارنظر تأکید شد: «این کشور حق ندارد تحریم تسلیحاتی را بر روی ایران تمدید کند، چه رسد به اینکه باعث فعال شدن مکانیسم ماشه شود. تلاش برای سوءاستفاده از قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت ره به جایی نمی‌برد. راه درست پیش‌رو، حفظ برجام است.»

نماینده روسیه در سازمان ملل متحد:

واسیلی نینزیا، نماینده روسیه در سازمان ملل متحد در نشست خبری هفته گذشته، رد ادعای ایالات‌متحده و مسخره دانستن اینکه «روسیه خواهان تمدید تحریم‌های تسلیحاتی علیه ایران است»، گفت: «ادعای آمریکا درخصوص عضویت در برجام مسخره است. آمریکا دیگر عضو برجام نیست، آنها حق دخالت و تحریک اذهان عمومی را ندارند.» وی افزود: «من دلیلی برای تمدید تحریم تسلیحاتی ایران نمی‌بینم. ایالات متحده باید عواقب کارش را درنظر بگیرد و ببیند یبشد که آیا این کار (تمدید تحریم‌های تسلیحاتی) ارزشش را دارد یا خیر. بازگشت تحریم‌ها علیه ایران قطعاً به‌منزله پایان برجام یا همان توافقنامه هسته‌ای (JCPOA) خواهد بود. این بدان معناست که دیگر هیچ نظارتی توسط IAEA (آژانس بین‌المللی انرژی اتمی) در ایران صورت نخواهد گرفت. اگر این اتفاق بیفتد، آیا به‌نفع ایالات‌متحده خواهد بود؟»

سخنگوی وزارت امور خارجه روسیه:

ماریا زاخارووا، سخنگوی وزارت امور خارجه روسیه در نشست خبری هفتگی خود گفت: «آمریکا با نقض برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت خود را بی‌اعتبار کرد و تعهدات خود برای اجرای مفاد این توافق و تصمیم شورای امنیت را نقض کرد. آمریکا از خروج از برجام و عدم اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ برای اهداف مخرب خود استفاده می‌کند. تعجب‌آور است که این کشور همچنان به قطعنامه ۲۲۳۱ استناد می‌کند؛ استناد حقوقدانان این کشور به این قطعنامه حیرت‌آور است. اقدامات یکجانبه آمریکا نقض آشکار قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت است.» وی همچنین تصریح کرد: «برنامه آمریکا برای اعمال تحریم تسلیحاتی نامحدود بر ایران چشم‌اندازی ندارد. درهم شکستن برجام از طریق برنامه‌های ضدایرانی که شامل پیش‌نویس اعمال تحریم تسلیحاتی نامحدود بر ایران است، واقعا موجب افتخار آمریکا نخواهد شد. واضح است که این روند هیچ چشم‌اندازی ندارد.»

نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی:

میخائیل اولیانوف، نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی گفت: «آمریکا در موضوع برجام در شورای حکام آژانس، کاملاً منزوی است. بسیاری از کشورها معتقدند برجام یک شاکار دیپلماتیک و کمک‌بزرگی به تقویت رژیم عدم‌اشاعه در جهان بود. آمریکا به‌صورت ویژه (در موضوع برجام) در شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در انزوا کامل قرار دارد. آنها (آمریکا و انگلیس) متوجه نمی‌شوند اگر نهایتاً توافق هسته‌ای را نایود کنند، وضعیت امنیتی در منطقه بیش از این وخیم می‌شود. آنها هیچ جایگزین واقعی هم برای ارائه ندارند.» میخائیل اولیانوف همچنین در پاسخ به «گلدبرگ» از اعضای سابق شورای امنیت ملی آمریکا با بیان اینکه کشوری که رسماً به مشارکتش در توافق هسته‌ای پایان داده، نمی‌تواند جزء طرف‌های مشارکت‌کننده در آن باقی بماند، افزود: «آمریکا نمی‌تواند به مکانیسم ماشه در برجام علیه ایران متوسل شود.»



می‌تواند از نفوذ خود استفاده کند. در نتیجه گمان می‌کنم آمریکایی‌ها از متحدان خود را که می‌توانند انگلیس یا فرانسه باشد، وادار می‌کنند در فاصله باقی‌مانده نسبت به فعال‌سازی مکانیسم ماشه اقدام کنند.

فعال برای آمریکا امکان استفاده از مکانیسم‌های شورای امنیت مقدور نیست

این احتمال را می‌دهید اگر آمریکا نتواند از این مسیر پیش‌رو، قطعنامه دیگری را به صحن شورای امنیت بیاورد؟

بنده معتقدم تا زمانی که روسیه در کنار ایران و مخالف دیدگاه‌های آمریکا درباره ایران است، آمریکا از مکانیسم‌های شورای امنیت و نهادهای بین‌المللی نمی‌تواند به‌طور قانونی علیه ایران استفاده و

فعالان این شرایط فراهم نشده است؟ خیر، این شرایط فراهم نیست و نخواهد شد، ولی غیرممکن هم نیست که بگوییم آمریکا هیچ‌گاه با روسیه کنار نمی‌آید. در شرایط موجود پیش‌بینی این است که این اتفاق رخ نمی‌دهد.